

ОЦІНКА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

На сьогоднішній день інвестиційна діяльність є дуже важливим елементом економіки України та інших держав. Вона є одним із основних факторів економічного та соціального зростання країни, впливає на зріст ВВП та прибутковість держави. А безпосередній процес залучення інвестицій пов'язаний саме з інвестиційною привабливістю об'єкта інвестування. Тобто чи буде вкладати інвестор кошти в підприємство чи ні, переважно залежить саме від оцінки рівня його інвестиційної привабливості. Наявність такої інформації дає можливість інвесторам оцінити підприємство з точки зору його перспективності, надійності, його стану, і сформулювати уявлення стосовно результатів, яких можна очікувати від вкладання та використання коштів.

Розглянемо як різні вчені трактували сутність визначення поняття «інвестиційна привабливість підприємства».

Вчені англо-американської школи економіки, такі як Ю.Брігхем, У. Шарп, Л.Гапенскі, Марковиць, Т.Коупленд, Ф.Дж. Фабоцци трактують інвестиційну привабливість підприємства як максимізація добробуту акціонерів, яка відображається у зростанні ціни акції.

Бланк І.О. визначає інвестиційну привабливість розглядаючи фінансовий стан підприємства як «інтегральну характеристику окремих об'єктів потенційного інвестування з позицій перспективності розвитку, обсягів та перспектив збуту продукції, ефективності використання активів, їх ліквідності, фінансової стійкості та платоспроможності» [1, с.400]

Нападовська І.В вважає, що інвестиційна привабливість - це сукупність потенційних варіантів вкладання коштів з ціллю отримання економічних вигід у майбутньому як наслідок результатів минулої господарської діяльності потенційного об'єкта інвестування, що суб'єктивно оцінюється інвестором [2, с. 57].

Отже, як бачимо, трактування поняття інвестиційної привабливості досить різноманітне і розглядається різними вченими зовсім з різних сторін. Перш ніж перейти до розглядання методики оцінки інвестиційної діяльності підприємства, слід зазначити, що на сьогодні не існує єдиного методу оцінки інвестиційної привабливості підприємства. Тобто кожен інвестор обирає такий метод, який відповідає цілям його інвестування.

Дослідженням цієї проблеми займалися такі вчені: Алексєєв А.А., Вініченко І.І., Великоіваненко Г.І., Веретенникова О. В., Гвоздецька І. В., Дацишин, Дудка Т. В., Лєснікова М. В., Лисенко М. Д., Мєшков А. В., Нечипорук О.В., Прибиткова Г.В., Сталінська О. В., Староєрова Е.Н., Супрун С. В., Тридід О.М. та інші, але поки не запропоновано єдиної, загальноприйнятої, простої у застосуванні форми.

Загалом усі відомі методи оцінки інвестиційної привабливості можна розподілити за трьома підходами: витратним, дохідним, ринковим.

При витратному підході, найчастіше оцінюється сукупність тих активів, які необхідні для виготовлення продукції або послуг, а також обсяг коштів, що необхідні для створення компанії аналогічного профілю. На основі отриманих результатів, інвестор і приймає рішення щодо майбутніх інвестицій.

Багато вчених для визначення результату вкладання інвестицій використовують дохідний підхід при оцінці інвестиційної привабливості. Він будується на основі прогнозів очікуваних доходів, оскільки однією з найважливіших задач, що ставить інвестор, є вибір саме тих підприємств, які зможуть забезпечити високу ефективність інвестицій.

При ринковому підході першим кроком відокремлюють найбільш значимі ознаки, які є загальними для всіх підприємств, що аналізуються і відображають найважливіші для інвестора види та способи діяльності оцінюваних підприємств. Наступним кроком є порівняння схожих показників усіх підприємств, і виставлення підсумкових рейтингових оцінок. І, відповідно, що більше значення рейтингової оцінки, то вищий рівень інвестиційної привабливості. [3]

Фактори, що впливають на інвестиційну діяльність можна розкласти на 4 рівні:

- 1) фактори, що впливають на макрорівні;
- 2) фактори, що впливають на інвестиційну діяльність на регіональному рівні (рівень індустріалізації регіону, його інвестиційна привабливість, історично сформована спеціалізація, ефективність проведеної регіональної інвестиційної політики, та ін);
- 3) фактори, що впливають на інвестиційну діяльність на галузевому рівні;
- 4) фактори, що впливають на інвестиційну діяльність на мікрорівні (рівень менеджменту в комерційній організації, якість і конкурентоспроможність продукції, перспективи розвитку комерційної організації, ефективність функціонування і фінансовий стан підприємства та ін);

Слід зазначити що визначальними є ті, що впливають саме на макрорівні. Їх можна поділити на такі групи:

- економічні (темпи розвитку національної економіки (темпи зростання ВВП, внутрішній національний продукт (ЗПС), національний дохід); економічну політику держави; темпи інфляції; ставку відсотка по кредиту; інвестиційні ризики; рівень інтеграції національної економіки у світову; рівень розвитку фондового ринку та ін);
- нормативно-правові (якість і стабільність законодавчої бази у сфері інвестиційної діяльності, захисту прав власності, захисту інтересів інвесторів, монополізації, законності та правопорядку та ін);
- соціальні (соціальна обстановка в країні; рівень якості життя населення; демографічна ситуація в країні; освітній ценз населення; тривалість життя; рівень безробіття та ін.);
- політичні (політична обстановка в країні, політична обстановка в світі; міждержавні відносини з іншими країнами та ін);

- адміністративні (ще називають бар'єрами, тобто різноманітні перешкоди чиновників на різних рівнях по реалізації інвестиційних проектів і ведення бізнесу);

Також фактори можна ділити на позитивні та негативні, об'єктивні (чинники, виникнення яких не пов'язане з людською діяльністю, а обумовлене, наприклад, природними явищами) та суб'єктивні (чинники, виникнення яких пов'язане і обумовлене людською діяльністю, зокрема, управлінської і творчої), тимчасові та постійні [5].

Значний вплив на інвестиційну діяльність має також й інвестиційний клімат, тобто сукупність соціальних, економічних, організаційних, правових, політичних, соціокультурних умов, що зумовлює привабливість і доцільність інвестування в ту чи іншу галузь промисловості країни.

Для оцінки інвестиційної привабливості підприємства найчастіше досліджуються саме фінансові показники компанії. Основними показниками є:

- ліквідність – показник, що описує наскільки швидко активи трансформуються у грошові кошти за необхідності;
- майновий стан – характеризує частку оборотних і необоротних коштів в майні підприємства;
- ділова активність – показник, який описує фінансові процеси на підприємстві, які в свою чергу впливають на прибуток підприємства;
- фінансова залежність – показує залежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування і чи можливе існування об'єкта без додаткових коштів;
- рентабельність – відображає те, наскільки ефективно підприємство використовує свої фінансові можливості.

При оцінці інвестиційної привабливості враховуються також такі фінансові показники: забезпеченості ресурсами, рентабельність продукції, чисельність персоналу, рівень завантаження виробничих потужностей, знос основних засобів, наявність основних і виробничих фондів тощо.

Нефінансові показники відображають суть процесів, стан ресурсів, інтенсивність їх використання.

Класифікують нефінансові показники за функцією чи групою процесів підприємства, яка з їх допомогою аналізується:

- Виробництво (вихід готової продукції; відсоток браку; час, витрачений на одиницю продукції; число і час простоїв; час на переналагодження; план-фактний аналіз витрат ресурсів (електрики, сировини, води, людино-годин); число рекламцій.)
- Постачання (показники своєчасності і повноти виконання заявок, оборотність запасів в днях, якість поставлених матеріально-технічних ресурсів і, відповідно, число повернень і рекламцій постачальникам.)
- Продажі (число і динаміка покупців, позицій в чеку, додаткових продажів, повторних продажів, число продажів на одного продавця, на метр квадратний торгової площі, на погонний метр полки і т.п.);

- Логістика (відсоток завантаження транспорту, ступінь задоволеності замовника, термін доставки, число затримок, псування товару при доставці і т.п.);

- Просування (частка ринку, кількість дзвінків / переходів на сайт / підписок на розсилку, конверсія показів в кліки (CTR), число лайків і репоста ролика в соціальних мережах, впізнаваність бренду, індекс споживчої лояльності (NPS));

Слід виділити ще й показники, які характеризують стан і структуру ресурсів:

- Обладнання (його стан аналізується з використанням таких нефінансових показників як потужності і відсоток їх завантаження, змінність, відсоток справного обладнання, частка власного обладнання / транспорту, витрати енергії, масла, палива на одиницю обладнання, число ремонтів за період, відсоток зносу);

- Персонал (для аналізу цього показнику беруть дані про чисельність співробітників; продуктивності праці; результати щорічної атестації співробітників, середній вік; і т.п.);

- Сировина (залишки на складі в розрізі номенклатури, норми витрачання сировини на готову продукцію та фактичні витрати, норма відходів та ін [6].

Отже, інвестиційна привабливість підприємства – це сукупність характеристик його фінансово-господарської та управлінської діяльності, перспектив розвитку та можливостей залучення інвестиційних ресурсів. Існує декілька методів аналізу інвестиційної привабливості, який можуть обрати інвестори. Етап аналізу є надзвичайно важливим, адже саме він впливатиме на рішення інвестора. Інвестиційна привабливість визначається великим різноманіттям факторів, значення яких змінюється залежно від цілей інвесторів; виробничо-технічних особливостей підприємства, у яке інвестуються кошти; економічного розвитку підприємства у теперішньому часі, у минулому, а також очікуваного економічного розвитку. Слід брати до уваги окрім загального інвестиційного клімату також й специфічні особливості безпосередньо самого проекту, ступені розвитку даної держави. Взаємозв'язок між фінансовими та нефінансовими показниками є дуже тісним. Зміна в одному виді показників буде впливати на інші показники і це в свою чергу буде впливати на загальний рівень інвестиційної привабливості. Позитивна оцінка буде сприяти притоку інвестицій до підприємства від інвесторів, підвищить гарантію вкладення коштів та сприятиме загальному розвитку як окремого підприємства так і країни загалом.

Список використаних джерел:

1. Бланк И.А. Инвестиционный менеджмент. - К.: МП «ИТЕМ» ЛТД, «Юнайтед Лондон Трейд Лимитед», 1995 – 448 с.
2. Нападовська І.В. Теоретичні та методичні аспекти дослідження інвестиційної привабливості України // Вісник ДонДует №4(28). - 2005.- С.55-61.
3. Буднікова Ю. Методика оцінки інвестиційної привабливості підприємств, 2012 – с. 5.
4. Вірянська О.В. Оцінка інвестиційної привабливості, 2016 - с.115.

5. Фактори, що впливають на інвестиційну діяльність і ефективність інвестицій – URL: https://studme.com.ua/199207286846/investirovanie/factory_vliyayuschie_investitsionnuyu_deyatelnost_effektivnost_investitsiy.htm.

6. Кочешков А. Нефинансовые показатели деятельности компании. – URL: <https://upr.ru/article/nefinansovye-pokazateli/>.

Філатов В. Ю.

Аспірант кафедри фінансів, НаУКМА

МОНІТОРИНГОВА ФУНКЦІЯ КРЕДИТНОГО РЕЄСТРУ В УКРАЇНІ

З 1 січня 2019 року усі українські банки подають інформацію про позичальників фізичних осіб та юридичних осіб до Кредитного реєстру Національного банку України (далі – НБУ). Станом на початок 2021 року в ньому вже наявна інформація про більш ніж 50 тисяч боржників-фізичних осіб та 30 тисяч боржників юридичних осіб – це позичальники, які мають позики на суму більшу ніж 100 мінімальних заробітних плат.

Оцінити ефект від впровадження Кредитного реєстру (далі – КР) в Україні на кредитну політику банків доволі важко. На ринку вже досить довгий час присутні Бюро кредитних історій (далі – БКІ), які в більшості випадків надають необхідну інформацію. Враховуючи високий поріг мінімальної суми, ефект можна оцінити лише в довгостроковій перспективі. З регулятивної ж точки зору впровадження КР – це потужний інструмент для моніторингу та макропруденційної політики, адже тепер НБУ має всю необхідну інформацію про всіх боржників, кредити яких вище порогу.

1. Кредитний реєстр в інших країнах. В інших країнах, як в Європі так і в світі, впровадження КР мало різний вплив. Це залежало і від розміру ринку, і від особливостей країни, культури, від потужності наявних БКІ та порогом самого КР.

З однієї сторони саме впровадження КР завжди впливало на кредитний ринок. Зокрема дослідники Ralph De Haas, Matteo Millone, Jaap Bos (2016) на основі даних з Боснії і Герцеговини показали, що впровадження КР зменшило реальний кредитний ризик для нових кредитів, а також зменшило процентну ставку для повторних клієнтів з гарною історією. Allen N. Berger та інші (2011) оцінили ефект застави на кредитну політику та дійшли виснову, що дані з КР допомогли чітко розмежувати ефект застави від інших ефектів. Однак, Bennardo та інші (2010) показали, що у випадку не великої волатильності цін на заставу впровадження централізованого КР збільшує доступність кредиту.

З іншої сторони моніторингова функція КР може суттєво збільшити ефективність регуляторної політики НБУ. Дослідники з Банку Франції Dietsch та Welter-Nicol (2014) зокрема дослідили, як запровадження окремих рівнів Loan to value (LTV) та Debt service to income (DSTI) вплинуло на якість нових кредитів. В свою чергу, Uluc та Wieladeck (2015) оцінили ефект впровадження контрциклічного буферу капіталу на іпотечні кредити. Зокрема, автори показали,